

AZIZA

Bert Oosterhout

AZIZA

Filosoferen voor beginners

Uitgeverij Minuskel

Colofon

Copyright © 2024 Bert Oosterhout

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp: Bert Oosterhout

Uitgeverij Minuskel, via Brave New Books

Filosofische fictie

ISBN: 9789465016917

versie : 26 - 6- 2024

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

HET BLAUWE MEISJE	7
EEN LICHAAM HEBBEN	12
WAT ER IS	16
HOE WORD JE EEN GEEST	22
HERINNERINGEN	25
ELKAAR BEGRIJPEN	29
EEN SPELLETJE	34
ALS ER NIETS ANDERS WAS	38
EEN DOEL	43
BOOS	48
DOOD MAKEN	53
WAARHEID	59
DINGEN ZIEN	64
SLIM ZIJN	68
DE WAARHEID SPREKEN	72
DINGEN BEZITTEN	77
WETEN WAT JE WILT	83
MOOIE DINGEN	88
VRIENDEN EN VIJANDEN	96
BANG ZIJN	100
VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST	105
POEP	111
WEB	116
HET GOEDE DOEN	120
VERRE REIZEN	126
GELUK	130
NIET-NIET	135
DE MAAN	138

HET BLAUWE MEISJE

Aziza was een spin. Een heel gewone spin, met acht ogen en acht poten. Omdat zij zelf een spin was vond ze spinnen niet eng. Ja, sommige spinnen natuurlijk wel, heel grote en heel gemene spinnen, maar die vindt *iedereen* eng. Die *zijn* ook gewoon eng. En van die kleine spinnetjes, die met duizend tegelijk over je gezicht komen friemelen, die zijn natuurlijk ook eng – dat is algemeen bekend. Maar Aziza dus niet. Aziza was een heel gemiddelde spin, niet te groot, niet te klein, met een meelevende natuur en voor niemand een bedreiging. Behalve natuurlijk als je een vliegje of een mug zou zijn, dat dan weer wel.

Aziza woonde in een heel hoog houten huis. Er woonden geen mensen, ze had het huis voor zichzelf. Waarschijnlijk omdat niemand anders het wilde hebben: het dak was lek, de verf was afgebladderd, het hout van de kozijnen was rot, deuren hingen scheef in hun hengsels, de ruiten waren gebroken en de wind had er vrij spel. Ideaal dus voor een spin. Het was beschut genoeg om mooie webben te weven, de wind bracht genoeg vliegjes en muggen voor een gezond en gevarieerd dieet. Niemand die haar lastig viel, niemand die plotseling kon gaan schreeuwen: "Help, een spin!" en dan met een bezem of een stofdoek achter haar aan kon komen. Aziza had hier haar leven helemaal op orde.

Toch, op een dag, kreeg Aziza het idee dat ze *niet* helemaal alleen was in dit huis. Het zat hem in een windvlaag die net van de verkeerde kant door haar web trok, in een deur die bij windstilte plotseling knarsend open ging, in de trilling die soms zonder reden door de flarden van een verbleekt gordijn speelde.

Als dat gebeurde schoot Aziza vliegensvlug langs haar draad omhoog, naar een donkere hoek van het plafond, en vroeg vanaf daar met een zo dapper mogelijke stemgeluid: "Is daar iemand?"

De eerste keer dat ze dat vroeg kwam er geen antwoord, de tweede en de derde keer ook niet, maar uiteindelijk klonk er, vanuit een scheve inbouwkast een stem.

"Ik ben het maar ..."

"En wie is 'ik' precies?"

"Dat weet ik niet. Ik kan mezelf niet zien."

"Ook niet als je in een plasje water kijkt?"

"Nee, dat heb ik al geprobeerd."

"Misschien kan ik je *wel* zien," probeerde Aziza. Ze daalde weer een stukje af van haar draad, zodat de ander in elk geval kon zien dat die van haar niets te vrezen had.

"Ik durf niet ..."

"Waarom dan niet?"

Geen antwoord.

"Omdat ik een spin ben?"

"O nee, dat maakt me helemaal niet uit."

"Waarom dan?"

"Omdat ik denk dat ik een geest ben. Eigenlijk weet ik het wel zeker. Ik ben een geest."

"Nou ja, als jij een geest bent – ik ben een spin en ik

ben niet bang voor geesten, jij bent een geest en je bent niet bang voor spinnen – dan kan je net zo goed tevorschijn komen. Dan kan ik kijken of ik je kan zien.”

Dat werkte. Langzaam krakend ging de deur van de oude kast open, er kwam een doorzichtige voet naar buiten, niet door de kier maar dwars door de deur zelf, en daarna een bijna doorzichtige hand. Even later stond ze daar, in het schemerlicht. Aziza moest moeite doen om haar te zien, misschien was het zelfs wel meer aanvoelen dan zien, maar spinnen zijn nou eenmaal gevoelige dieren en het helpt dat ze over acht ogen beschikken.

“Hoe zie ik eruit?” klonk de stem.

“Je bent een meisje,” oordeelde Aziza. Een klein, bijna doorzichtig meisje van een jaar of acht, in een blauwe zomerjurk.”

“Dank je wel.”

“Daarvoor hoef je me toch niet te bedanken?”

“Het is heel moeilijk om te weten wie je bent als je jezelf niet kunt zien, en als er niemand anders is om je te zien. Nu weet ik in elk geval dat ik klein en doorzichtig ben. En een meisje. En een jaar of acht. En dat ik een zomerjurk draag, een blauwe zomerjurk nog wel. Ik vind dat al heel wat. Dus daarom zeg ik dank je wel.”

Daar werd Aziza even stil van.

“Wil je me gezelschap houden?” vroeg het blauwe meisje.

“Hoe bedoel je?”

“Nou, gewoon – dat ik af en toe tegen jou kan praten, en dat jij ook af en toe ook tegen mij kan praten.”

Aziza werd een beetje ongemakkelijk bij de gedachte

dat ze een geest gezelschap zou houden, maar ze wees het ook weer niet direct af. Het was toch ook wel een spannend idee.

“Is er echt niet iemand anders om mee te praten?”

“Nee. Wij zijn samen helemaal alleen in dit huis. Ik ga niet weg, en jij gaat niet weg, dus dan kunnen we maar beter...”

“Inderdaad, je hebt gelijk,” zei Aziza, resoluut nu. “Dan kunnen we elkaar maar beter gezelschap houden. Dat is veel beter dan in hetzelfde huis wonen en een beetje langs elkaar heen leven zonder iets te zeggen. Dus dan zal ik me even netjes voorstellen: ik heet Aziza.”

Opeens viel het meisje helemaal stil.

“... en jij heet?” drong de spin aan.

“Dat weet ik niet. Ik weet niet meer hoe ik heet.” Zoals ze het zei klonk ze vooral verdrietig.

“Nou, dat geeft niet hoor. Dan verzinnen we toch gewoon een nieuwe naam voor je. Als je dat tenminste goed vindt.”

Ze knikte alleen maar.

“Dan noem ik jou ... ehm, dan noem ik jou ...”

Gek genoeg schoot de spin geen enkele toepasselijke naam te binnen. Want wat is nou een goede naam voor een geest?

“Heb je zelf misschien een idee? Is er een naam die je toepasselijk vindt?”

Ze haalde haar schouders op.

“Het maakt me geloof ik niet zoveel uit. Elke naam is tenslotte beter dan helemaal geen naam.”

“In dat geval noem ik je gewoon maar: ‘Blauw Meisje’.

Dat is wel zo eenvoudig en ook goed te onthouden. Als jij dat tenminste goed vindt.

Het blauwe meisje knikte bevestigend. Iedere naam is beter dan helemaal geen naam. Zodra je een naam hebt, besta je.

“Hoe is het nou om geen lichaam te hebben?” vroeg Aziza op een regenachtige donderdagmiddag, toen er weinig vliegen te vangen waren.

“Hoe bedoel je?” vroeg Blauw Meisje.

“Nou gewoon, jij bent een geest, je bent doorzichtig, je zweeft een stukje boven de grond en muren houden je niet tegen. Dus je hebt geen lichaam. Ik wil graag weten hoe dat is, hoe dat *voelt*.”

“Daar heb ik nooit zo over nagedacht ...”

“Misschien zou je er dan nu over kunnen nadenken? Ik wil het erg graag weten.”

“Ik vind het zo’n rare vraag. Het is alsof ik aan jou zou vragen: ‘hoe is het om wél een lichaam te hebben?’ Heb jij daar ooit over nagedacht?”

“Nee, niet op die manier, geloof ik.”

“Dus misschien moeten we dan eerst *allebei* gaan nadenken. Ik over de vraag hoe het is om géén lichaam te hebben, en jij over de vraag hoe het is om wél een lichaam te hebben.”

Er verstreek enige tijd, want nadenken kost nou eenmaal tijd, en geen van beiden wilden ze bij de ander de indruk wekken dat ze zich er maar een beetje vanaf maakten. Dit waren serieuze zaken, er moest serieus worden nagedacht. Het duurde dus zeker een kwartier voordat Aziza, enigszins schuchter opmerkte: “Het voelt

voor mij eigenlijk heel *gewoon*. Ik ben natuurlijk ook niet anders gewend. Maar ik heb er wel zo mijn gedachten over. Het mooie van een lichaam is dat het aan de ene kant doet wat het moet doen zodra je wilt dat het wat doet. Maar dat je het aan de andere kant niet de hele tijd bewust hoeft te voelen. Dus als ik een draad wil maken, dan gebeurt dat gewoon, *als* ik het wil en *omdat* ik het wil. En als ik langs die draad omhoog wil, of omlaag, tja dan gebeurt dat ook gewoon. *Als* ik het wil en *omdat* ik het wil. Hoe ik dat klaarspeel weet ik niet, maar het lukt me wel altijd. Dus dat is het mooie van het hebben van een lichaam. Toch ben ik wel heel blij dat ik mijn lijf en mijn poten niet de hele dag bewust voel, dat ze niet altijd aandacht vragen. Ik voel mijn lichaam eigenlijk alleen als er iets mis is. Als ik te veel vliegjes gegeten heb krijg ik buikpijn, dan opeens moet ik me bewust zijn van mijn lijf. En als ik oud word krijg ik reumatiek in al mijn gewrichten. Kun je het je voorstellen, acht poten met elk zeven gewrichten waar je last van hebt? Dat lijkt me heel onprettig. Dus dat is wat ik erover kan zeggen: een lichaam hebben is heel leuk en heel handig, maar het leukste en het handigste is het, als je er geen last van hebt. Anders is het helemaal niet leuk en handig.”

“Ik denk dat ik het begrijp,” zei Blauw Meisje op nadenkende toon. “Zo’n lichaam is natuurlijk belangrijk, misschien wel onmisbaar, maar het brengt ook zo zijn eigen problemen met zich mee.”

“En hoe is het dan voor jou – ik bedoel: om géén lichaam te hebben?”

“Ik heb ook zitten denken. Misschien is het niet helemaal

waar dat ik geen lichaam heb. Misschien heb ik eigenlijk wel een lichaam, alleen een ander soort lichaam dan jij ...”

“Dat begrijp ik niet. Je bent toch doorzichtig? Je loopt toch gewoon door de muren heen? Als je een lichaam hebt, dan kan dat niet. Lichamen botsen tegen dingen aan.”

Het kleine blauwe meisje liet zich niet afleiden.

“Is het niet zo, dat je lichaam bepaalt waar je *buiten-kant* is? Jij kunt met je binnenkant dingen doen, je kunt draden maken, je kunt bewegen, je kunt praten. Binnen worden de dingen bepaald door wat je wilt. Maar daarbuiten, daar heb je eigenlijk niks over te zeggen. Daar heeft jouw willen geen invloed. Daar gaat het niet over jou. Je lichaam bepaalt precies de grens tussen waar je begint en waar je ophoudt.”

Aziza klom een stukje omhoog langs haar draad, en daarna weer omlaag, gewoon om te voelen of het een beetje klopte wat het meisje had gezegd. Je moet immers nooit zomaar iets aannemen. Dus ze voelde en ze voelde zorgvuldig, maar op het eerste gezicht klopte het precies wat het meisje had gezegd.

“Ik denk dat je gelijk hebt. Er is een duidelijk verschil tussen binnen en buiten, tussen wel-ik en niet-ik, en dat verschil valt inderdaad precies samen met de grenzen van mijn lichaam.”

Het meisje was opgetogen dat ze het zo goed had gezien. Van vreugde ze draaide snel in het rond, waarbij haar jurkje een beetje wapperde. Ze leek zelfs wat minder doorzichtig te worden.

“In dat geval is dit hele hoge houten huis *mijn* lichaam.

Binnen het huis kan ik alles doen, kan ik overal zijn, kan ik dingen een beetje laten bewegen. En daarbuiten niet. Dus het is niet waar dat ik geen lichaam heb. Het is alleen maar een ander *soort* lichaam.

“Dus ... dan bevind ik me eigenlijk binnen in jouw lichaam?”

“Ja, op een bepaalde manier wel.”

“In dat geval ben ik blij je dat ik in jouw lichaam mag wonen.”

“O, het is helemaal geen moeite. Ik ben juist blij dat je in mijn lichaam *wilt* wonen. Anders zou ik maar helemaal alleen zijn in dit lichaam. Dat zou erg ongezellig zijn.”

Dat was de spin wel met het meisje eens. Een huis waarin je helemaal alleen woont, dat is nou eenmaal ongezellig.